

ישראל ראשונה בעולם בתרומות אלטרואיסטיות - ואיך כל זה קשור לדת?

ב-4 באפריל תיערך בישראל השתלת האלף של תרומת כליה אלטרואיסטית דרך עמותת "מתנת חיים", וזה הזמן לברר - איך הגיעה ישראל למקום הראשון בעולם בתרומות אלטרואיסטיות ומה גורם לאנשים לתרום איבר מגופם לזרים גמורים?

שירלי (נחמה) פרקש פורסם: 23.03.21, 09:48

ב-4 באפריל, כמה ימים לאחר חג הפסח, תתקיים בארץ השתלת האלף של תרומת כליה אלטרואיסטית דרך עמותת "מתנת חיים" לתרומות כליה. מדובר ב**[השתלת הצלבה](#)** שתתרחש בבית חולים בילינסון, ובנוסף אליה ייערכו באותו יום עוד שתי השתלות כליה אלטרואיסטיות בתל השומר ובהדסה.

ישראל נמצאת היום במקום הראשון בעולם בתרומות כליה אלטרואיסטיות כש-2020, שנת הקורונה, הייתה שנת השתלות משגשגת והטובה ביותר שהייתה אי-פעם. היום, שנה לאחר פטירתו מקורונה של מייסד העמותה, הרב ישעיהו הבר ז"ל, ממשיכה אשתו רחל את דרכו. מפעל חייו הוא עכשיו מפעל חייה.

רחל הבר והרב ישעיהו הבר ז"ל. ממשיכה את מפעל חייו

קראו עוד:

- [שנת הקורונה: ירידה במספר השתלות האיברים בישראל; עלייה בהשתלות מהחי](#)
- [אחרי שאיבד את אחיו בפיגוע - תרם כליה לאחראי על ההלוויות בצה"ל](#)
- [הנס של יניב: רצה לתרום כליה - והתגלה גידול של 8 ס"מ](#)

בתרומה אלטרואיסטית אין למעשה קשר או היכרות מוקדמת בין התורם לנתרם כאשר כליה הינה האיבר השכיח ביותר אשר נתרם בחיים וניתן לתרום גם אונת כבד ואונת ריאה. רוב תורמי הכליה האלטרואיסטים בארץ הם דתיים, אחוז לא קטן מהם מגיע מהזרם הדתי-לאומי והחרד"לי (חרדי-לאומי). ההתנחלות סוֹסֵיָא שבהר חברון, למשל, אוחזת במספר שיא של תורמים. "כשאתה נכנס שם למכולת אתה צריך להתנצל על זה שלא תרמת כליה", צוחקים שם.

ההתנחלות סוֹסֵיָא שבהר חברון אוחזת במספר שיא של תורמים. "כשאתה נכנס שם למכולת אתה צריך להתנצל על זה שלא תרמת כליה", צוחקים שם

וכך נראה פרופיל של תורם ישראלי ממוצע: גבר יהודי בגילאי 25-40, דתי לאומי, עוסק במקצוע שקשור בחינוך, בעל מוטיבציה גבוהה ונמצא בזוגיות טובה. גם נשים תורמות, ורובן מעדיפות לחכות אחרי גיל הפוריות.

ישראל במקום הראשון בעולם - "עלייה של 30% בשנת הקורונה"

אתר JODT, שמפרסם בקביעות סטטיסטיקות של תרומות כליה אלטרואיסטיות ומשווה בין מדינות בעולם, מיקם את ישראל בחמישייה הפותחת בתרומת כליה מן החי, ובמקום ראשון בתרומת כליה אלטרואיסטית. "רק ב-2020, תוך כדי הקורונה, רשמנו עלייה של 30% לעומת השנה הקודמת", אומרת ג'ודי סינגר, סמנכ"לית עמותת "מתנת חיים". "השנה היה לנו שבוע אחד עם תשע השתלות ובשבוע הבא צפויות חמש השתלות".

השתלות מתנת חיים מאז 2009						
שנה	תרומות מן המת	תרומות של מתנת חיים	%	סה"כ תרומות מן החי	סה"כ תרומות	ממתינים להשתלה בתאריך 1/1
2007	59			68	127	518
2008	100			56	156	540
2009	93	נוסדה מתנת חיים		69	162	598
2010	61			71	132	690
2011	114			117	231	733
2012	67			108	175	729
2013	127	32	24%	134	261	755
2014	81	48	36%	135	216	762
2015	116	90	52%	174	290	849
2016	125	127	57%	222	347	843
2017	137	112	50%	222	359	847
2018	162	133	58%	231	393	840
2019	161	136	55%	248	409	813
2020	124	182	67%	273	397	857
2021						917

התרומות מן החי גדלו פי ארבעה תוך עשור. נתוני עמותת "מתנת חיים"

Promoted Links by Taboola

בני עדות המזרח? אולי גם לכם מגיעה אזרחות פורטוגלית? לבדיקת זכאות הקליקוה היתרון בבלנדים של קפה?
המרכז הישראלי לאזרחות פורטוגלית

מידע נוסף

קפה עלית

הבסטיור שהפך לסלב: הסיפור העצוב של ינעל העולם
אוכל

הפרסומים בנושא תרומות כליה אלטרואיסטיות בעולם מתחילים משנת 2013. קודם לכן לא היו רשימות מסודרות, אבל לפי הסטטיסטיקות האחרונות, אף מדינה בעולם לא הגיעה למספר של 1,000 תרומות תוך 11 שנה.

"ישראל אכן נמצאת במקום הראשון בעולם בתרומות כליה אלטרואיסטיות", מאשר פרופ' איתן מור, מנהל יחידת ההשתלות בבי"ח שיבא ומראשוני המשתילים בארץ. מור מתאבל על מותו של הרב הבר ז"ל. "הוא היה חבר אישי וידיד קרוב מאוד שלי. ביחד עם אנשי העמותה, הוא עשה עבודת קודש בשכנוע אנשים לתרום לכל האוכלוסייה, ערבים ויהודים".

"המספרים מהעולם אפילו לא מתקרבים למספרים שלנו". פרופ' איתן מור (צילום: יריב כץ)

תרומת איברים אלטרואיסטיות היא תופעה נדירה בעולם, מסביר פרופ' מור. "המספרים מהעולם אפילו לא מתקרבים למספרים שלנו. כך למשל בריטניה, עם אוכלוסייה של 60 מיליון איש, רשמה 130 השתלות אלטרואיסטיות במשך שמונה שנים. באותו זמן בארץ, עם אוכלוסייה של תשעה מיליון, היו לנו כבר למעלה מ-500 תרומות".

מסקר שהתפרסם בכתב העת המדעי Journal of Kidney בשנה שעברה, עולה שבעוד שיש א חזקה בתרומות מן המת, היא מובילה בפער משמעותי בתרומות מן החי.

תרומות מן החי (למיליון תושבים)*

ממוצע עולמי : 8.53

אירופה: 5.88

ארה"ב: 15.81

ישראל : 31.28

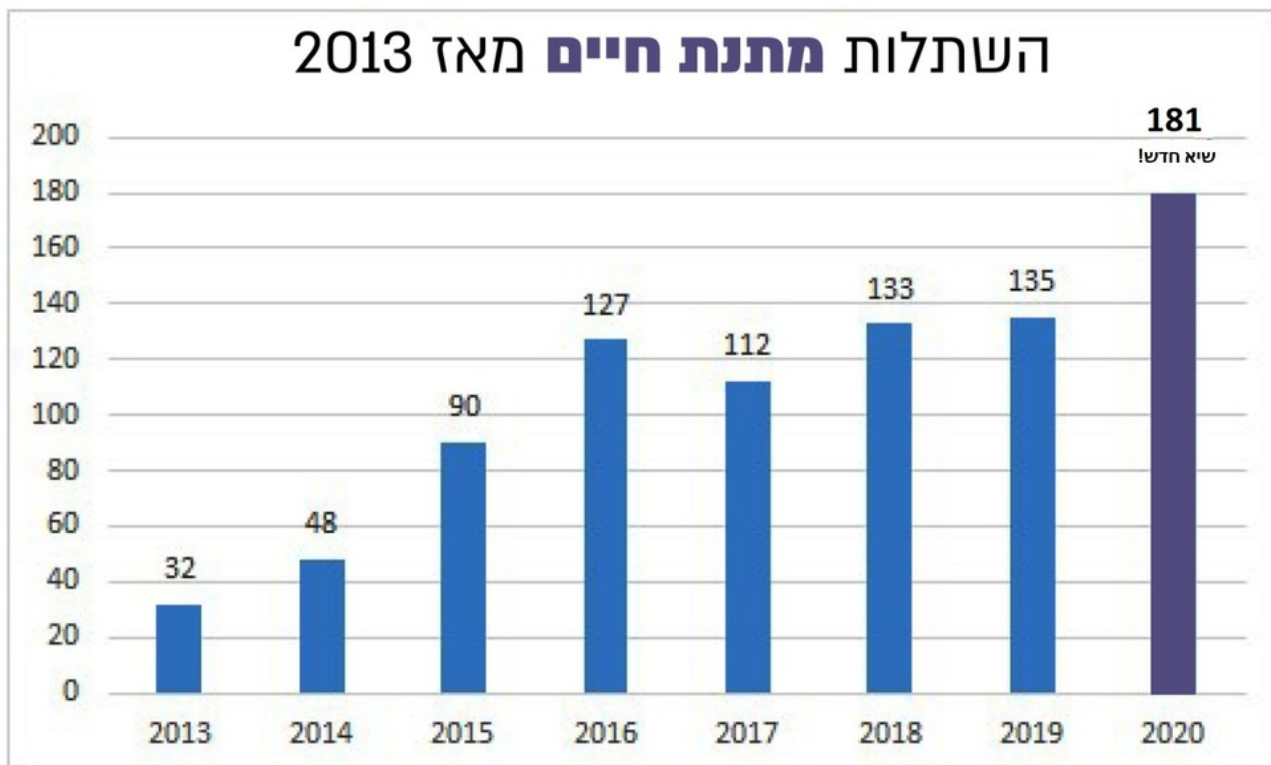
*נתונים: כתב העת המדעי Journal of Kidney

יש לך הסבר לאחוזים הגבוהים של תורמים דתיים?

פרופ' מור: "התרומה הזו נובעת ממניעים דתיים. גם בעולם, אחוז גבוה מהתורמים הם נוצרים אוונגליסטים. אצלנו 98% מהתורמים הם דתיים-לאומיים ומעט חרדים. אני מסתכל על הקהילה הזו, שרבים ממנה גרים בהתנחלויות, אנשי ארץ ישראל השלמה, 'הציונות המודרנית' - הם באמת מונעים מסוג של אמונה ועשיית טוב. הם הולכים אחרי המצווה הכי גבוהה ביהדות, שהיא הצלת נפשות. אחוז התורמים החילונים בארץ הוא קטן. יש עמותה חילונית נוספת בארץ לתרומות כליה אבל המספרים שם נמוכים משמעותית.

"אצלנו 98% מהתורמים הם דתיים-לאומיים ומעט חרדים. אני פוגש אותם למחרת הניתוח, ולמרות הכאבים אתה רואה את מאור הפנים והשמחה"

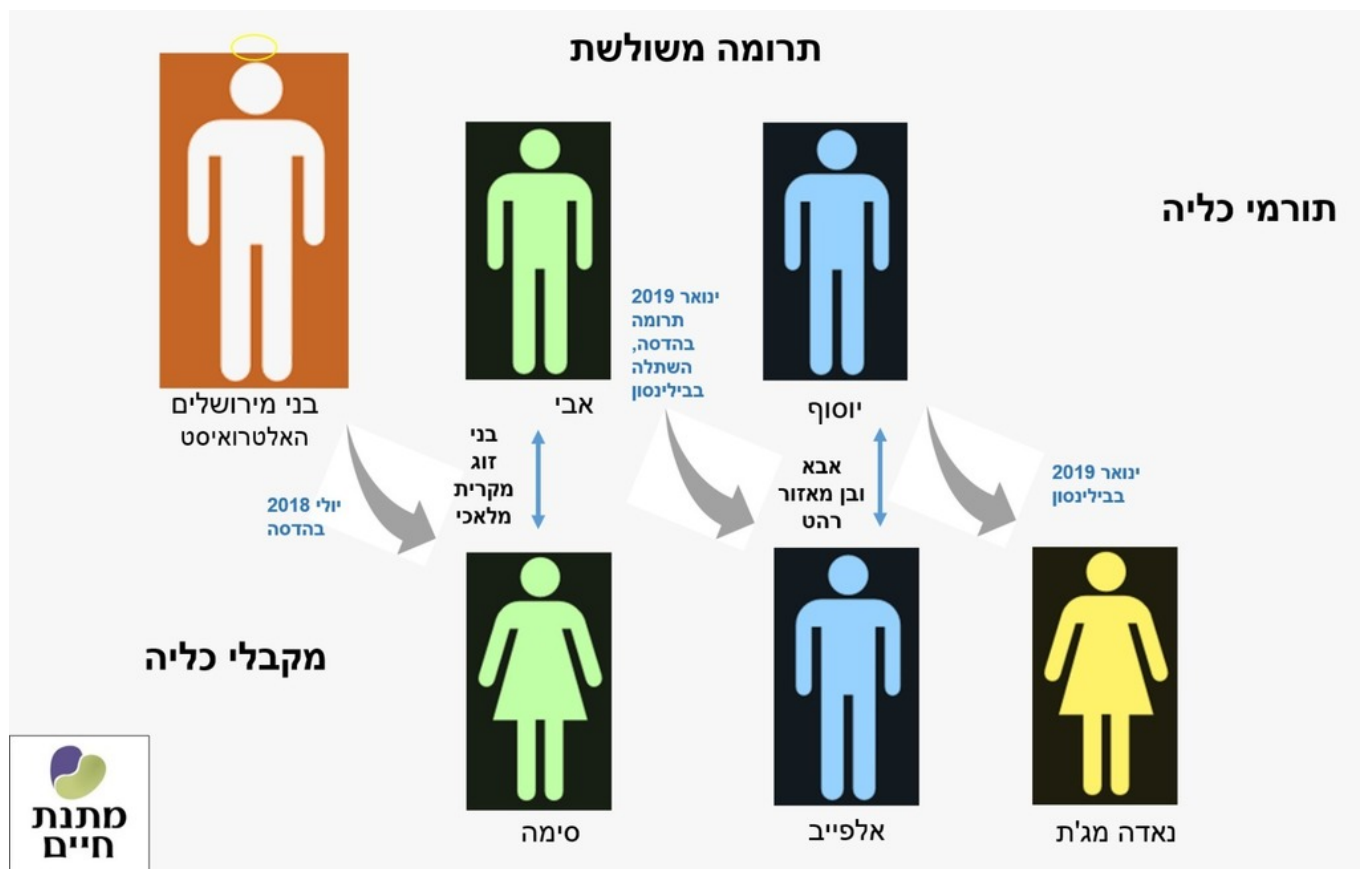
"כשאתה יושב ומדבר עם התורמים האלו, אתה מגלה אנשים נורמטיביים לחלוטין, עובדים, בעלי משפחות, בדרך כלל אחרי שירות צבאי משמעותי. אני פוגש אותם למחרת הניתוח, ולמרות הכאבים אתה רואה את מאור הפנים והשמחה".

כליה, יד ראשונה מפסיכולוג

זה לא סוד שחלק לא מבוטל מהתורמים הדתיים מעדיפים לתרום ליהודים, אבל גם בנושא הזה פועלת "מתנת חיים" לשינוי תודעה חברתי, הן בקהילות החרדיות והן במגזר הערבי. אחת התרומות המיוחדות כאן היא השתלת כליה מוצלבת ובמקרה הזה - משולשת, מכל המגזרים: חילוני, דתי וערבי.

השתלת כליה מוצלבת היא אירוע בו מושתלת כליה מגופו של קרוב משפחתו של מועמד להשתלה בגופו של נתנם אחר, ובמקביל מתקיימת השתלה של כליה מגופו של קרוב משפחתו של הנתנם, בגופו של המועמד להשתלה. מבלבל? בהחלט. קחו לדוגמה את בני (חילוני), שתנם כליה בתרומה אלטרואיסטית לסימה (מסורתית), שבעלה אבי תנם לאלפייב (ערבי) ואביו יוסוף תנם לנאדה.

בני קשאני, התורם הראשון בשרשרת, הוא פסיכולוג קליני במרפאה הפסיכיאטרית בהדסה בירושלים. קשאני תרם כליה לסימה ביולי 2018 ולאחרונה הוא הצטרף לצוות הבוחן בוועדת ההשתלות של משרד הבריאות בתל אביב. "הסגל כולל רופא, פסיכולוג, עובד סוציאלי, עורך דין ומזכיר ועדה", הוא מסביר. "הוועדה קשוחה מאוד. אנחנו רוצים להיות בטוחים שהמניעים של התורם נכונים ושהוא לא ייפגע".

מה הוביל אותך לתורם כליה?

"לפני כמה שנים קראתי כתבה ב-ynet שתיארה סיפור של תרומה אלטרואיסטית. הסיפור טלטל וריגש אותי מאוד ותמונתו של התורם נחרטה בי ולא עזבה. זה הדליק אצלי משהו ולא הרפה ממני. שלא כמו הדתיים שנחשפים לעניין דרך עלונים בתוך הקהילה, עבורי זה היה משהו חדש. יכול להיות שזה קשור גם לעובדה ששנים קודם הפכתי לטבעוני פעיל וכמו בטבעונות, גם פה הייתה הרגשה שאני עושה משהו ממש חשוב וטוב".

מתי היה הרגע שבו ידעת שאתה הולך על זה בוודאות?

"השתתפתי בכנס תורמים פוטנציאליים שארגנה 'מתנת חיים', ומשהו קרה לי שם. ראיתי את השמחה והאושר על פניהם של האנשים, נדבקתי בהתרגשות ובשמחה של התורמים ונמחקו לי כל החששות. ידעתי שאני הולך על זה במאה אחוז".

**המשפחה הקרובה התנגדה עד לרגע האחרון. "אמרו לי, בשביל מה להסתכן,
מה לך ולדוסים, יש עוד דרכים לתורם"**

המשפחה הקרובה התנגדה עד לרגע האחרון. "אמרו לי, בשביל מה להסתכן, מה לך ולדוסיס, יש עוד דרכים לתרום", נזכר בני. "בסופו של דבר אחי הגדול ליווה אותי וגם ההתנגדות שלו פחתה אחרי שיחה עם אחד התורמים, שאשתו רופאה".

בני לא ידע שהוא תורם לסימה. הם נפגשו רק יומיים לאחר הניתוח. "זו הייתה תערובת של רגשות" הוא אומר. "מצד אחד אנשים זרים, ומצד שני הידיעה שחלק ממני נמצא עכשיו בגוף שלה".

"כולנו רקמה אנושית אחת". מימין לשמאל: בני הזוג אבי וסימה, בני קשאני, אלפייב ואבו יוסוף אביו

המושתלים והתורמים בתרומה המשולשת הזו שומרים על קשר חזק וקרוב. לפני כשנה נפגשו ברהט אצל התורם אבו יוסוף. "הוא איש מיוחד במינו", מספר בני, "והמפגש הזה הוכיח שכולנו רקמה אנושית אחת. תרומת הכליות חיברה את כולנו, אנשים מרקעים כל כך שונים, ובכל זאת מחוברים בלב".

איך זה מרגיש היום?

"יש תחושה של משהו גדול שמלווה את חיי. בכל פעם שאני רואה את סימה בפייסבוק או מדבר איתה ורואה שהיא חיה טוב, בלי דיאליזה, זו תחושת גאווה כזו. הנפרולוג שלה אמר לי פעם 'יה שלך עובדת מצוין'. לפעמים אני צוחק ואומר שהיא קיבלה כליה יד ראשונה מפטיטת וג'".

אין סכנה לתורם

פרופ' סולי מזרחי, לשעבר מנהל מחלקת השתלות איברים בסורוקה, נמנה גם הוא עם האבות המייסדים של השתלות כליה בישראל. הוא גם מי שהשתיל את הכליה שתרמה ז'קלין לוי, אחותה של הזמרת זהבה בן, לבעלה ניסים. שש שנים אחרי ההשתלה נפטר ניסים מסיבוכן שלא היה קשור להשתלה. "בשנת '98, תרומות איברים מן המת היו שכיחות הרבה יותר מתרומות אלטרואיסטיות", הוא אומר, "היום זה התהפך לגמרי".

"בניתוחים מסוג זה טוב מאוד זה לא מספיק. זה חייב להיות הצלחה של מאה אחוז. אתה לוקח איש בריא ואתה חייב להחזיר אותו בריא בחזרה"

עד כמה התרומה מסכנת את התורם עצמו?

"סיבוכן לאחר תרומת כליה נדיר מאוד. מדובר בניתוח כריית כליה קלאסי, ובניתוחים מסוג זה טוב מאוד זה לא מספיק. זה חייב להיות הצלחה של מאה אחוז. אתה לוקח איש בריא ואתה חייב להחזיר אותו בריא בחזרה. אחת השאלות השכיחות שנשאלתי הייתה, מה קורה עם התורם יצטרך תרומת כליה בעתיד? הסיכוי שיהיה לך גידול בכליה השנייה הוא נדיר. סטטיסטית, כל המחקרים מראים שימיו של תורם כליה לא מתקצרים".

פרופ' סולי מזרחי. "סיבוכן לאחר תרומת כליה נדיר מאוד"

תרומה משפחתית: חמישה תורמים ממשפחה אחת

תרומת כליה היא כנראה עניין מדבק. קחו לדוגמה את משפחת אברמוביץ עם חמישה נציגיה "יזד הזיד נטויה: רפי, דודי ויוני, שלושה דודים שתרמו כליה, ולאחרונה הצטרף אליו הראל, בנו של דודי, שתרם כליה לפני חודשיים וגם אחיין נוסף, בן אחות.

הראשון בשרשרת התרומות היה רפי, 56, איש חינוך מבית שמש, אב לשבעה, שתרם כליו לפני שש שנים. "הרגשתי שברוך השם זכיתי בחמישים שנות בריאות וזה אירוע שצריך לחגוג בצורה משמעותית"

אני מכירה אפשרויות פחות פולשניות לחגיגות היובל.

"הכרתי אנשים שתרמו וכאלו שנתרמו והבנתי את המשמעות העצומה של הצלת החיים הזו. אשתי היא מיילדת, והצלת חיים נמצאת ב-DNA שלה, היא הייתה שותפה מלאה לתהליך. הנתרם הוא בחור בן ארבעים, בן תורה. מאז אנחנו כמו אחים, המשפחות התחברו"

איך אתה מסביר את ההיענות המשפחתית?

"חד משמעית בזכות החינוך שקיבלנו. ההורים שלנו גידלו אותנו על נתינה אכפתיות ודאגה לאחר. זה טבוע בנו".

"תחביב של דוסים"

בנו של דודי ואחיינו של רפי, הראל בארי מירושלים (30) משמש כראש מכינה קדם-צבאית בלוד והוא התורם האחרון בשרשרת המשפחתית. "כואב לי שהשתלול כליו אלטרואיסטיות הפך לתחביב של דוסים", הוא אומר, "אני שירתי כדתי ביחידה מובחרת, חילונית, והייתי היחיד שתרם".

מתי החלטת לתרום כליו?

"אחרי שפגשתי את הנתרם של אבא חטפתי זעזוע. נחשפתי לסבל הנורא ולאיכות החיים המזעזעת של האנשים האלו, ומה שאותי הדליק זה שיש לזה פיתרון. קוראים לזה שותפות וערבות הדדית ועם זה מנצחים".

הראו ימין) עם מקבל הכליה. "קוראים לזה שותפות וערבות הדדית ועם זה מנצחים"

הראל התחיל לחקור בעניין. "הבנתי שיש כמה מודלים נפוצים בעולם. מי שיש לו כסף ויכול לרכוש כליה, משיג אותה דרך מדינות עולם שלישי. באיראן יש מודל אחר. אנשים אמנם מוכרים כליה אבל מי שמשלם זו המדינה, לא הנתרם. המודל שקיים בארץ הוא בעיני הכי אנושי".

עם יד על הלב, עד כמה זה היה קשור ללחץ משפחתי?

"ההפך הוא הנכון. ההורים שלי דווקא ביקשו שאחכה עם זה. הקטע המשפחתי מאוד חזק בתרומות כליה, יש הרבה מקרים של בני משפחה שתורמים מאותה משפחה. החברה שלנו מחנכת פחות לאינדיבידואליזם ויותר לערבות הדדית. זה בא לידי ביטוי גם בשירות משמעותי וגם אצל חרדים שבהשקפה שלהם, לימוד תורה נובע מתוך חסד וערבות הדדית".

התרומה של ציפה שטרן: מעגל שנסגר

ציפה שטרן, מנהלת שיווק מקצרין ואם לשמונה, תרמה כליה לפני שלושה שבועות. "זה אומר שלפני שלושה שבועות מישהו עשה את הדיאליזה האחרונה בחייו", היא אומרת בהתרגשות. עד היום שמרה על אנונימיות. "היום אני מבינה שהחשיפה היא חלק מהשליחות שלי".

ציפה חתומה מזמן על כרטיס אדי, עניין לא שגרתי בקהילה שלה, והתרומה שלה סוגרת מעגל שהתחיל לפני 22 שנה. בתה התינוקת של שטרן, משוש הדסה ז"ל, נולדה ללא כליה ועם מום קשה בכליה השנייה. "בגיל שבוע כבר עברה ניתוח קשה אבל גם אחריו המצב המשיך להידרדר", היא מספרת, "הרופאים החליטו על דיאליזה אבל לא היה אז מכשיר דיאליזה לתינוק קטן כל כך. זה היה נורא".

הרופאים החליטו לחכות עד שמשקלה של משוש הדסה יעלה ולהשתיל לה כליה, תרומה של אביה, אליעזר. "התינוקת הקטנה הזו עברה אין-ספור ניתוחים וטיפולים אבל המצב לא השתפר", מספרת ציפה. "ובגיל שלושה חודשים היא נפטרה".

"משוש הדסה נפטרה בפרשת תרומה, היא הצילה את הילד הזה, ואני תרמתי כליה בפרשת תרומה, 22 שנה אחריה"

"התרומה שלי היא סמלית. משוש הדסה ז"ל השאירה מתנה לעולם. ביום מותה הגיע למחלקה תינוק במצב דומה ובזכותה כבר ידעו איך לטפל בו והוא חי עד היום. משוש נפטרה בפרשת תרומה, היא הצילה את הילד הזה, ואני תרמתי כליה בפרשת תרומה, 22 שנה אחריה".

ביום מותה הגיע למחלקה תינוק במצב דומה ובזכותה כבר ידעו איך לטפל בו והוא חי עד היום. משוש הדסה ז"ל

תהליך התרומה של שטרן היה מורכב וארוך. "זה לא פחות מנינג'ה ישראל או המרוץ למיליון", היא אומרת בחיוך. "כל שלב שאתה עובר, אחרי כל המכשולים, אתה מרגיש כמו בתוכנית ריאליטי. בחיים שלי לא עשיתי כל כך הרבה בדיקות, אני בריאה עם תעודות".

ביקשת להציב תנאים מוקדמים לתרומה?

"בהתחלה התחבטתי. רציתי לבקש שיתנו את הכליה שלי לתינוקת, אבל זה הרגיש לי פספוס. לא רוצה להתערב במעשה אלוקים. אמרתי להם, קחו את הכליה שלי ותעשו איתה הכי טוב שאפשר. יהודי, ערבי, צעיר, מבוגר - זה לא משנה לי. לכל אחד יש אבא אמא וילד, וכל תרומה יכולה לעשות את ההבדל".

"ביום בדיקת הרקמות זיהיתי את הזוג שישב וחיכה לבדיקות, ידעתי שזה הנתרם ועינינו נפגשו ללא מילים. לא יכולתי להתאפק, ניגשתי, אמרתי שלום איחלתי בריאות וכבר התחלנו לבכות".

"הרגשתי כמו פונדקאית, לאורך הזמן ממש נשמרתי עבורם". ציפה שטרן ובעלה אליעזר

את הניתוח עברה באיכילוב. "הרגשתי עטופה באהבה. כשהסיעו אותי במסדרונות לניתוח שרתי ניגונים ולפני שנרדמתי קראתי תפילה שכתבתי". יום קודם לכן ביקרה את הנתרם בדיאליזה האחרונה שלו לפני ההשתלה. "הרגשתי כמו פונדקאית, לאורך הזמן ממש נשמרתי עבורם. הם אמרו לי, מה שאת עשית, רק אימא הייתה עושה לילד שלה. ההודיה הביכה אותי אבל שמחתי כל כך, הנה תמו ייסוריו".

לפני הניתוח עלתה ציפה לקברה של משוש ביחד עם כל בני המשפחה. "סיפרנו לה והקראנו את התפילה. היה לנו חשוב לעשות את זה". בין הפרחים, השוקולדים והדמעות, ציפה מבקשת לציין שמדובר בעבודת צוות. "לא תרמתי לבד. אנחנו שלושה בסיפור הזה - ריבונו של עולם שנתן לי את הרעיון ואליעזר בעלי שבלעדיו לא הייתי יכולה לעבור את זה. כולי תפילה שכמו שהיום יש תור של מחכים לתרומה, יום אחד התור הזה יהיה הפוך, של תורמים".

"תרומת כליה זה עסק מעולה - הכאב עובר אבל הזכויות ממשיכות"

לפני שנרגע, נגמר בחתונה. בנה של יהודית גולד, תורמת כליה מבני ברק, התחתן עם בתו של קצבורג, תורם כליה ממודיעין עילית. יהודית תרמה כבר לפני שמונה שנים ושמרה על כך בסוד במשך שנתיים. "לא היה לי כוח להתמודד עם כולם וחשבתי שזו מצווה גדולה

יותר לתת בסתר". מאז שנחשפה תרמו שלושה אנשים נוספים במשפחתה. "שני חתנים שלי ואחותי, לפני כחודשיים".

יהודית היא אם לשמונה ומשמשת גם משפחת אומנה לילד עם תסמונת דאון. "הרגשתי צורך להודות לה' על שנתן לי כל כך הרבה חסדים", היא אומרת. "הילדים התחתנו בקלות והשידוכים היו מעולים. תרומת כליה זה עסק מעולה. את עושה את זה פעם אחת, כואב שבוע, וזהו. את שוכחת מזה אבל הזכויות ממשיכות. זו עסקה מטרופת".

ידעת למי את תורמת?

"קיוויתי שהתרומה שלי תציל ילד קטן או מישהו צעיר, רציתי לעשות משהו הרואי. אחרי הניתוח פגשתי את הנתרמת, אישה מבוגרת, הכי רחוק ממה שדמיינתי. במכתב ששלחה לי היא כתבה 'נתת חיים לבת ישראל' ואז הבנתי, זה לא משנה מי מקבל את התרומה - אני את המצווה שלי עשיתי".

מנחם קצבורג, המחונן של יהודית, מוסיף: "יום הניתוח שלי היה יום חג, גם עבורי וגם עבור אשתי. נכנסתי לבית חולים בבגדי שבת עם עניבה. לא הסתרנו מאף אחד, גם מעשרת ילדינו שהיו גאים בי מאוד. ערב קודם הלכתי לקבל את ברכתם של אבי וחמי ז"ל ולאחר מכן ביקרתי בכותל".

"לדעתי זה נובע מחינוך לנתינה ולחשיבה על הזולת מגיל אפס ממש. כל ה-DNA היהודי החרדי מושתת על אלטרואיזם"

יש לך הסבר להיענות של הציבור החרדי בנושא הזה?

"לדעתי זה נובע מחינוך לנתינה ולחשיבה על הזולת מגיל אפס ממש. כל ה-DNA היהודי החרדי מושתת על אלטרואיזם. לפני זמן מה קיבלתי מייל עם שאלון בנושא אלטרואיזם מדוקטורנטית פולניה שמנסה לשכנע את הממשלה שם לאפשר תרומות אלטרואיסטיות. בין היתר התבקשתי לענות עד כמה אני אלטרואיסט, מאחד עד עשר. היו שאלות כגון, מתי יצא לי לעזור למישהו לדחוף אוטו שנתקע או לעצור בשבילו את דלת המעלית. אם יש אנשים שאצלם זה נחשב אלטרואיסטי להחזיק דלת של מעלית - הם רחוקים מאתנו מאוד".

מצאתם טעות בכתבה? כתבו לנו על זה

תגיות: תרומת איברים תרומת כליה